

Tolvte Møde.

Onsdagen den 19de October Kl. 1.

Forhandlingsprotocollen for forrige Møde blev oplæst og vedtagen.

Formanden: Den første Sag paa Dagsordenen er: Fortsættelse af første Behandling af: „Forslag til Lov om Underviisningen i de lærde Skoler i Danmark“. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds har Ordet.

Eh. Nielsen: Man har allerede fra forskjellige Sider ydet Regjeringen sin Anerkjendelse, fordi den har bragt Spørgsmaalet om de lærde Skoler ind for den lovgivende Magt, da det er første Gang, dette er skeet, og jeg skal være villig til ligeledes at yde min Anerkjendelse i den Henseende, idet jeg deri seer et Tegn paa, at en betydningsfuld Deel af vort Underviisningsvæsen nu ogsaa er kommen ind under constitutionelle Former. Videre kan min Anerkjendelse imidlertid heller ikke gaae, idet jeg derimod ikke yder selve Lovforslaget min Anerkjendelse, og jeg skal kortelig berøre, hvorfor jeg ikke kan det. Det er ingenlunde smaa Summer, vort lærde Skolevæsen aarlig koster; det er vel henved 350,000 Rd., men det er dog ikke denne Sums Størrelse, hvorved jeg skal opholde mig, da den selvfølgelig ikke vilde kunne tages i Betragtning, dersom den kunde hjælpe os til at føre vor Stat, vort Samfund frem paa Culturens Omraade, saaledes at vi kunde komme til at opfyde den Opgave, der er vort Folk bestemt. Er det imidlertid saa, at det lærde Skolevæsen i Virkeligheden hjælper os til at naae fremad? Er der fra disse Skoler udgaaet Mænd, som have virket noget Betydeligt paa — ja, det vil maaffee forekomme underligt, naar jeg siger det — Industriens, Haandværkets eller Landvæsenets Omraade? Er der fra dem udgaaet Mænd, som f. Ex. i disse Grene have været Ledere for deres Omgivelser, som paa Grund af den større humane Dannelse, hvoraf de ere i Besiddelse, i Virkeligheden have virket velgjørende paa

de Omgivende? Jeg kjender i alt Fald ikke Noget dertil, men i America er der, som bekendt, en levende Strøm fra de lærde Skoler ud i de Kredse, jeg her nævnte. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) fremhævede igaar, hvad der maatte være enhver Skoles Opgave, og han nævnte som saadan, at Vedkommende maatte lære at forstaae, hvad det vil sige at være Menneffe, samt at der maatte bringes Lys i Sjælen. Jeg er fuldkommen enig med det ærede Medlem i, at dette er Maalet. Enhver god Skoles Maal maa aabenbart være at varme Hjertet, at aabne Aanden og at gjøre Sjælen villig til at modtage det Største og Bedste, vort Folkeliv har frembragt. Det er aabenbart, at det er enhver Skoles Opgave, at Menneffet maa komme til at lære at kjende sig selv, heri er jeg ganske enig med det ærede Medlem; men jeg har, som sagt, paa de nævnte Omraader, i alt Fald saavidt min Erfaring strækker, ikke mærket Noget til de lærde Skolers velgjørende Virksomhed. Vor hele Embedsstand er jo udgaaet fra dem, og maaffee er det da netop gennem Embedsstanden, at det lærde Skolevæsen har virket saa velgjørende? Med al Agtelse for den danske Embedsstand maa jeg i alt Fald for mit Vedkommende sige, at Embedsmændene, naar de træde ud i Livet, mange Gange ere forunderlig ubekjendte med de praktiske Forhold og forunderlig fjernede i Tankegang, i Sæder og Skikke og i hele deres Opførsel fra den Befolkning, blandt hvilken de skulle leve.

Hvorledes kan det ogsaa i Grunden være anderledes, naar man betænker den Opdragelse, der er bleven dem tildeelt lige fra deres tiende Aar? Egefra den Tid have de — som et æret Medlem igaar udtrykte sig — mærket Luftningen fra de høiere Luftlag og ere derved allerede blevne fremmede for den Befolkning, blandt hvilken de siden skulle færdes, og naar de da gaae ud fra Universitetet, efterat have gennemgaaet omtrent 20 Aars Underviisning, have de ganske vist faaet en Mangfoldighed af Kundskaber og have taget flere Examinier, men netop dette har ikke altid bidraget til at udvikle Personligheden hos dem. Der er mange Gange en stor